

PRZEMYSŁAW SZYMAŃSKI

UNIwersytet Szczeciński
Instytut Politologii i Europeistyki
E-MAIL: PRZEM.SZYM@GMAIL.COM

DATA ZGŁOSZENIA: 5.10.2017
DATA PRZYJĘCIA DO DRUKU: 21.05.2018

Wprowadzenie systemu kwotowego w wyborach do rad powiatów a wyniki uzyskane przez kobiety – przykład województwa zachodniopomorskiego

STRESZCZENIE

Artykuł prezentuje analizę wyników wyborów samorządowych na poziomie powiatów ziemskich w województwie zachodniopomorskim w latach 2006–2014 pod kątem wyniku wyborczego osiąganego przez kobiety. Opracowanie stanowi próbę ukazania praktycznego aspektu wykorzystania wprowadzonego przepisami Kodeksu wyborczego z 2011 roku systemu kwotowego w wyborach samorządowych w województwie zachodniopomorskim.

SŁOWA KLUCZOWE

wybory samorządowe, rada powiatu, system kwotowy, samorząd terytorialny

Wstęp

Udział obywateli w wyborach państwowych uznać można za jeden z najważniejszych fundamentów działania demokracji. Dzieje się tak, gdyż wybierane w elekcjach organy państwowe i samorządowe decydują o losach kraju oraz regionów, a czynny i bierny udział w polityce stanowi prawo każdego obywatela. Mimo że

kobiety w Polsce od 1918 roku posiadają prawa wyborcze¹, ich udział w opisywanych procesach demokratycznych dotychczas nie był i nie jest równy udziałowi mężczyźn. Kobiety stanowią wyraźnie mniejszą reprezentację w polskim parlamencie i organach samorządowych.

Kobiety od dłuższego czasu dążą do pełnienia funkcji decyzyjnych w wielu dziedzinach życia publicznego – w tym także politycznego. Sytuacja ta stała się ważnym przedmiotem dyskursu na temat potrzeby wyrównania szans obu płci w życiu politycznym. Wśród wielu inicjatyw mających na celu zapobieżenie dyskryminacji ze względu na płeć podejmowane są działania zmierzające między innymi do zwiększenia udziału kobiet w polityce. Przykładem tego jest wprowadzony do ustawy Kodeks wyborczy z 5 stycznia 2011 roku system kwotowy, gwarantujący nie mniejszy niż 35% udział przedstawicieli każdej płci w ogólnej liczbie zgłoszonych kandydatów.

Wybory samorządowe z 2014 roku były pierwszą elekcją samorządową, w której na listach wyborczych zaczął obowiązywać system kwotowy. Celem niniejszej pracy jest analiza wyników wyborów samorządowych na poziomie powiatów ziemskich w województwie zachodniopomorskim w latach 2006–2014 pod kątem wyniku wyborczego osiąganego przez kobiety. System kwotowy teoretycznie powinien zwiększyć udział kobiet na listach wyborczych, jednak liczba mandatów uzyskanych w wyborach przez przedstawicieli obojga płci zależy też od innych czynników. Artykuł ten jest również próbą ukazania praktycznego aspektu wykorzystania systemu kwotowego w wyborach samorządowych w województwie zachodniopomorskim.

Tekst oparto na trzech pytaniach badawczych: 1) Czy wprowadzenie systemu kwotowego pociągnęło za sobą zwiększenie poparcia kobiet w wyborach do powiatowych organów uchwałodawczych w województwie zachodniopomorskim? 2) Czy i w jakim stopniu system kwotowy wpłynął na zmianę liczby kobiet startujących w wyborach do rad powiatów w województwie zachodniopomorskim? 3) Czy wprowadzenie systemu kwotowego miało wpływ na pozycje kandydatek na poszczególnych listach wyborczych?

Tematyka parytetów oraz systemu kwotowego opartego na przepisach Kodeksu wyborczego z 2011 roku była wielokrotnie poruszana w pracach naukowych. Wśród nich warto wymienić książkę Waldemara Wojtasika pt. *Funkcje wyborów w III RP*², pozycje autorstwa Małgorzaty Fuszary pt. *Kobiety, wybory, polityka*³ oraz *Kwoty, listy wyborcze i równość płci w wyborach parlamentarnych w 2011 roku*⁴, książkę Arkadiusza Żukowskiego pt. *Partycypacja wyborcza kobiet:*

¹ Zgodnie z art. 1. Dekretu Józefa Piłsudskiego z 6 grudnia 1918 roku o ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego wyborcą do Sejmu stawał się każdy obywatel państwa, bez względu na płeć, który do dnia ogłoszenia wyborów ukończył 21 lat.

² W. Wojtasik, *Funkcje wyborów w III RP*, Katowice 2012,

³ M. Fuszara, *Kobiety, wybory, polityka*, Warszawa 2013.

⁴ Eadem, *Kwoty, listy wyborcze i równość płci w wyborach parlamentarnych w 2011 roku*, Warszawa 2012.

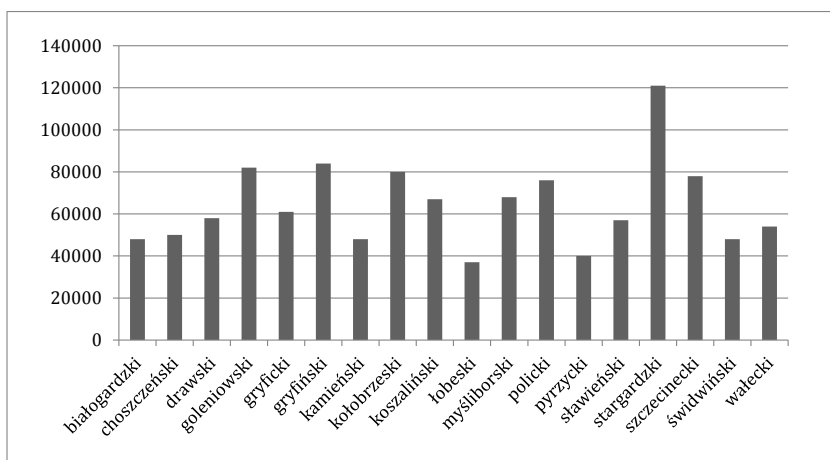
wyzwania i dylematy⁵, pozycję pod redakcją Joanny Marszałek-Kawy pt. *Kobiety w polityce*⁶ oraz artykuł Marka Chmaja *Parytet płci w kodeksie wyborczym*⁷.

Do określenia tendencji wyborczych na obszarze województwa zachodniopomorskiego wykorzystane zostały metody: ilościowa oraz służąca zestawieniu wyników i wyciągnięciu obiektywnych wniosków metoda komparatywna. Celem metody porównawczej jest zestawienie wyselekcjonowanych cech, wyników wyborczych zarejestrowanych w badanym okresie (wybory samorządowe w latach 2006, 2010, 2014), we wskazanych powiatach.

Charakterystyka powiatów ziemskich w województwie zachodniopomorskim

Zgodnie ze stanem na dzień 1 stycznia 2016 roku w województwie zachodniopomorskim znajduje się 18 powiatów ziemskich. Największy pod względem liczby mieszkańców jest powiat stargardzki – 120 422 osoby, a najmniejszy powiat łobeski – 37 691 mieszkańców.

Ryc. 1. Liczba mieszkańców powiatów ziemskich w województwie zachodniopomorskim – stan na dzień 1 stycznia 2016 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego zawartych w: *Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2016 roku*, [online] <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/ludnosc/powierzchnia-i-ludnosc-w-przekroju-terytorialnym-w-2016-r-7,13.html> [dostęp: 29.09.2017].

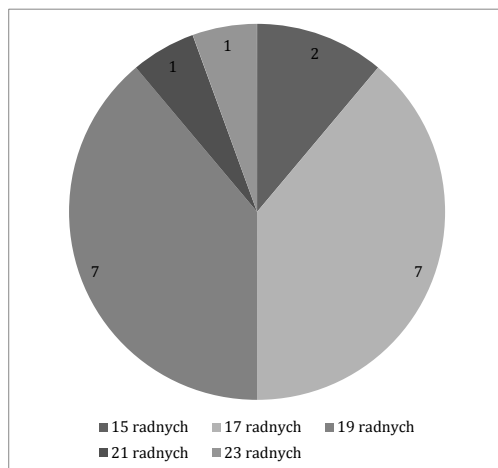
⁵ A. Żukowski, *Partycypacja wyborcza kobiet: wyzwania i dylematy*, Toruń 2011.

⁶ *Kobiety w polityce*, red. J. Marszałek-Kawa, Toruń 2010.

⁷ M. Chmaj, *Parytet płci w kodeksie wyborczym*, [w:] *Kodeks wyborczy: wstępna ocena*, red. K. Skotnicki, Warszawa 2011.

Zgodnie z art. 9 ust. 4 ustawy o samorządzie powiatowym w skład rady powiatu wchodzi radni w liczbie piętnastu w powiatach liczących do 40 000 mieszkańców oraz po dwóch na każde kolejne rozpoczęte 20 000 mieszkańców, ale nie więcej niż dwudziestu dziewięciu radnych.

Ryc. 2. Liczebność członków organów uchwałodawczych w powiatach ziemskich w województwie zachodniopomorskim

Źródło: opracowanie własne.

Wybory do rad powiatów – podstawa prawna

Wybory samorządowe w latach 2006 i 2010 przeprowadzono w oparciu o obowiązującą wówczas Ustawę z 16 lipca 1998 roku – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (DzU 1998, nr 95, poz. 602 ze zm.). W styczniu 2011 roku przyjęta została ustawa Kodeks wyborczy, która zmieniła między innymi wskazaną powyżej ordynację wyborczą. Artykuł 211 § 3 niniejszej ustawy wprowadził wymóg kwotowy na listach wyborczych do Sejmu. Liczba kandydatów kobiet lub mężczyzn nie może być mniejsza niż 35% liczby wszystkich kandydatów na liście. W przepisach szczególnych dotyczących wyborów do rad powiatów art. 457 § 2 ustawy określa, że w przypadku zgłoszenia listy zawierającej 3 kandydatów liczba kandydatów kobiet oraz liczba kandydatów mężczyzn nie może być mniejsza niż 1.

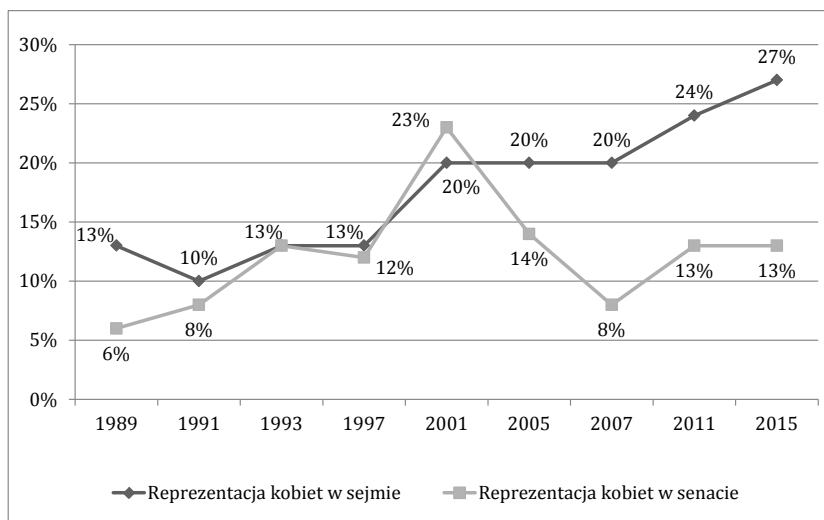
Art 213 § 1 kodeksu nakłada sankcję na komitet wyborczy za niespełnienie wymogów kwotowych na listach wyborczych. Nie mniej niż 35% kobiet i nie mniej niż 35% mężczyzn musi znaleźć się na liście wyborczej, aby została ona zarejestrowana. Kwoty mogą być stosowane tylko przy proporcjonalnym systemie wyborczym.

Kobiety w polityce

W Polsce kobiety posiadają prawo głosu od 1918 roku, co jest wynikiem długiej pracy i konsekwentnych starań polskiego ruchu kobiecego. Warto podkreślić, że Polska była jednym z pierwszych krajów na świecie, w którym kobiety otrzymały pełne prawa wyborcze, czego efektem stał się udział kobiet w ciałach ustawodawczych⁸. W okresie powojennym sytuacja udziału kobiet zasiadających w sejmie była zmienna i oscylowała w granicach od 4% w latach 1956–1961 do 23% w latach 1980–1985⁹.

Co ważne, po kolejnych wyborach parlamentarnych w latach od 1989 do 1997 roku kobiety w obu izbach stanowiły maksymalnie 13% wszystkich członków. Poprawa takiego stanu rzeczy miała miejsce dopiero podczas elekcji z 2001 roku, kiedy w wyniku głosowania Polki stanowiły 20% wszystkich posłów i 23% senatorów. Kolejny wzrost znaczenia kobiet w niższej izbie parlamentu dokonywał się podczas wyborów w 2011 i 2015 roku.

Ryc. 3. Wyniki wyborów parlamentarnych w latach 1989–2015 (kobiety)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

⁸ M. Szewczyk, *Parytet płci w ujęciu prawnoporównawczym*, „Studia Iuridica Torunien-sia” 2011, t. IX, s. 142.

⁹ M. Posytek, *Kobiety pilnie poszukiwane – system kwotowy w praktyce na przykładzie wyborów samorządowych w Częstochowie*, „Polityka i Społeczeństwo” 2015, nr 3 (13), s. 132–133.

Obie elekcje, podczas których widoczny jest wyraźny wzrost uczestnictwa kobiet w podziale mandatów do sejmu, odbywały się już na podstawie przepisów ustawy Kodeks wyborczy z 2011 roku, wprowadzających tak zwany system kwotowy. Po raz pierwszy w wyborach samorządowych został on zastosowany podczas elekcji w 2014 roku.

Przyjęcie kwot poprzedziła w Polsce duża debata na temat wyrównania szans kobiet i mężczyzn w życiu politycznych. Kwestia ta podjęta została między innymi podczas zwołanego w dniach 20–21 czerwca 2009 roku Kongresu Kobiet. W jego wyniku powstał obywatelski projekt ustawy, gwarantujący kandydatkom i kandydatom 50% udziału na listach wyborczych. Obywatelski projekt ustawy wywołał prawie półtoraroczną dyskusję między zwolennikami i przeciwnikami parytetów. Ostatecznie parytety zastąpione zostały 35-procentową kwotą¹⁰. System kwotowy obowiązuje na listach wyborczych do Sejmu, Parlamentu Europejskiego, rad gmin, powiatów i sejmików wojewódzkich. Ustawa, nad którą głosowanie odbyło się w dniu 3 grudnia 2010 roku, przyjęta została głosami posłów Platformy Obywatelskiej, Polskiego Stronnictwa Ludowego i Sojuszu Lewicy Demokratycznej¹¹.

Jak wskazuje Joanna Marszałek-Kawa, wprowadzenie parytetów, a także kwot ma przede wszystkim jeden fundamentalny cel: doprowadzenie do zniwelowania, a najlepiej wyeliminowania istniejących różnic i nierówności zarówno w kręgach decyzyjnych, jak i w innych obszarach życia społecznego, na przykład w dostępie do miejsc pracy¹².

Uczestnictwo kobiet w wyborach samorządowych

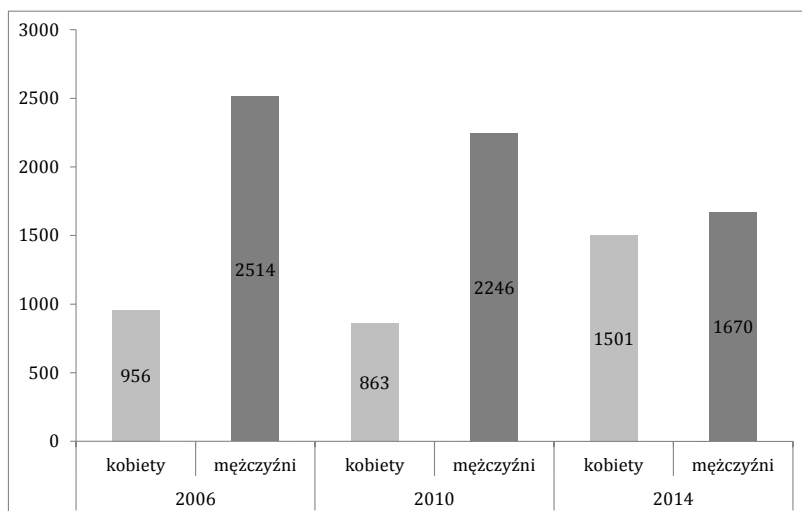
Realnym skutkiem wprowadzenia przepisów Kodeksu wyborczego z 2011 roku był wyraźny wzrost liczby kobiet, które podczas wyborów do rad powiatów w 2014 roku skorzystały z biernego prawa wyborczego. Komitety wyborcze, niejako zmuszone do wypełnienia obowiązku, podejmowały starania o pozyskanie i zgłoszenie na listach wyborczych możliwie jak największej liczby kobiet. W wyborach do rad powiatów ziemskich w województwie zachodniopomorskim, które odbyły się w latach 2006 i 2010, kobiety stanowiły około 28% kandydatów (odpowiednio: 956 i 863 osoby). W 2014 roku wartość ta wzrosła o około 19 punktów procentowych, do poziomu 47% – w elekcji wzięła udział rekordowa liczba 1501 kobiet.

¹⁰ A. Łukasik-Turecka, *Kobiety w jednostkach samorządu terytorialnego w dobie debaty nad parytetami i kwotami*, „Roczniki Nauk Społecznych” 2013, t. 5 (41), 1, s. 76–78.

¹¹ A. Frątczak, *Parytety płci na listach wyborczych w Polsce, czyli rewolucja u bram*, [w:] *Współczesna przestrzeń polityczna. Ewolucja czy rewolucja?*, red. M. du Vall, M. Majorek, A. Walecka-Rynduch, Kraków 2011, s. 129.

¹² J. Marszałek-Kawa, *Brakuje nam solidarności, czyli dlaczego kobiety nie głosują na kobiety*, [w:] *Kobiety w polityce*, op. cit., s. 232–233.

Ryc. 4. Kandydaci w wyborach do rad powiatów ziemskich w województwie zachodniopomorskim – podział ze względu na płeć

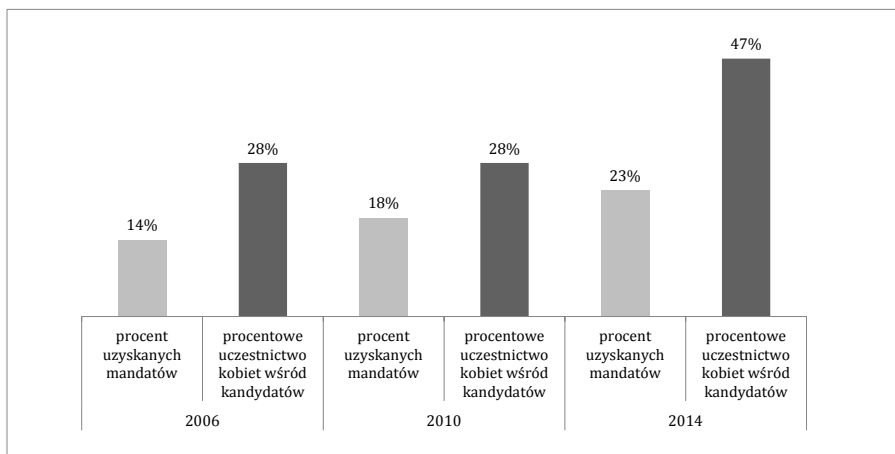
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

Wart podkreślenia jest również fakt, że kobiety, które po raz pierwszy w związku z systemem kwotowym pojawiły się na listach wyborczych, zastąpiły na nich mężczyzn. Liczba mężczyzn, którzy wzięli bierny udział w elekcji z 2014 roku, to jedynie 74% liczby z 2010 roku i 66% wartości z 2006 roku.

Wynik ten nie przełożył się jednak na mandaty uzyskane przez kobiety. Choć wzrost liczby mandatów uzyskanych przez kobiety uznać można za wyraźny, nie przystaje on procentowo do wzrostu partycypacji kobiet w elekcji. Wspomniane zwiększenie liczby kandydatek na listach wyborczych o 19 punktów procentowych przełożyło się bowiem na wzrost liczby mandatów uzyskanych przez kobiety jedynie o 5 punktów. W 2014 roku z biernego prawa wyborczego skorzystało o 638 kobiet więcej niż 4 lata wcześniej – miało to przełożenie na wzrost liczby mandatów jedynie o 16.

Wskaźniki wybieralności, w których płeć stanowi kluczową zmienną, zdecydowanie nie są więc korzystne dla kandydatek. Wskazane wyniki wyraźnie obrazują fakt, że wprowadzenie systemu kwot nie wpłynęło na wzrost poparcia dla kobiet. Porównując liczbę kandydatek startujących w wyborach do tych, które uzyskały mandaty radnych do rad powiatów, wyraźnie widać wzrost liczby przegranych.

Ryc. 5. Uczestnictwo kobiet w wyborach do rad powiatów województwa zachodniopomorskiego

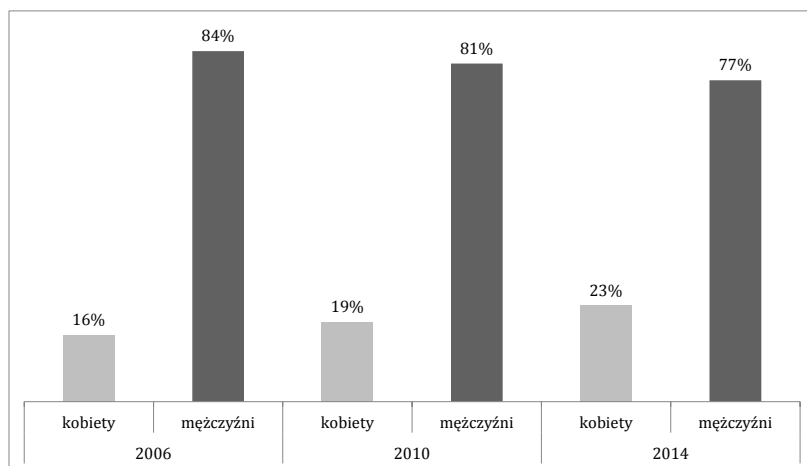
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

Wśród okręgów, w których kobiety w 2014 roku uzyskały najlepszy wynik wyborczy, wymienić należy powiaty: choszczeński, gdzie kobiety uzyskały 47% wszystkich mandatów (8 mandatów w radzie liczącej 17 członków), koszaliński (37% – 7 na 19) oraz stargardzki (35% – 8 na 23). Z kolei w powiecie pyrzyckim w 2014 roku do piętnastoosobowej rady powiatu dostała się tylko jedna kobieta, co było najniższym wynikiem osiągniętym przez kobiety w opisywanej elekcji.

Możemy wymienić kilka przyczyn słabego wyniku kandydatek w wyborach do rad powiatów województwa zachodniopomorskiego w 2014 roku. Dla sukcesu wyborczego kobiet ważne jest nie tylko to, ile miejsc zajmują na liście, ale przede wszystkim – jakie są to miejsca. Oczywiście, im wyższe – czyli teoretycznie lepsze miejsca na liście, tym większa szansa osoby kandydującej na bycie wybranym lub wybraną. Podkreślić należy fakt, że listy wyborcze układane są przez komitety na zasadzie hierarchii – kandydaci o wyższej pozycji otrzymują lepsze miejsca, które dają większe szanse na mandat. Za najbardziej prestiżowe uważa się miejsca numer 1, zwykle zajmowane przez lidera danej partii lub komitetu w okręgu. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest fakt, że poziom poparcia kandydatów w wyborach samorządowych w znacznym stopniu jest uzależniony od strategii selekcji kandydatów. Określa ona skład list wyborczych oraz kolejność startujących z nich osób, dając określone szanse na uzyskanie mandatu¹³.

¹³ M. Posyłek, op. cit., s. 142.

Ryc. 6. Podział pierwszych miejsc na listach wyborczych w wyborach do rad powiatów ziemskich województwa zachodniopomorskiego

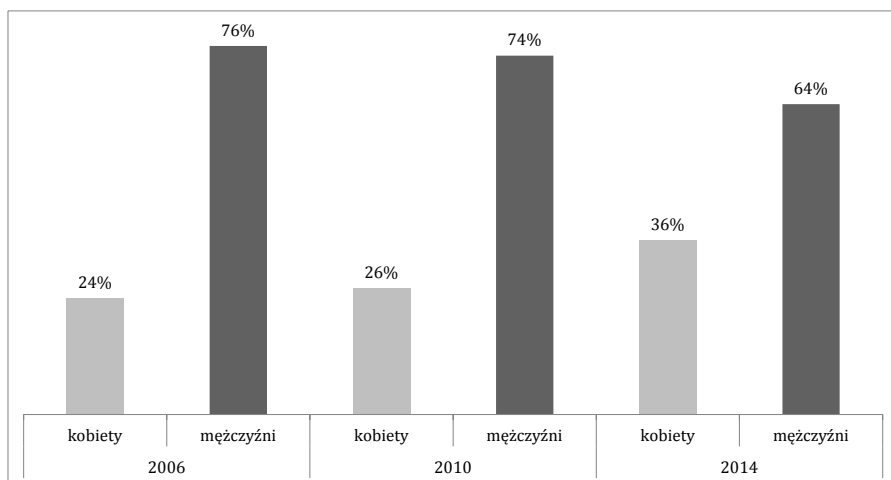

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

W kolejnych elekcjach samorządowych, począwszy od 2006 roku, zauważalny jest nieznaczny procentowy wzrost wartości określających liczbę kobiet zajmujących pierwsze miejsce na listach do rad powiatu w miastach województwa zachodniopomorskiego. O ile w 2006 roku jedynie na 16% list wyborczych pierwsze miejsca zajmowały kobiety, o tyle w 2010 roku zaobserwowano wzrost tej wartości o 3 punkty procentowe, a w 2014 roku o kolejne 4 punkty procentowe. W kolejnych latach pierwsze miejsca na listach wyborczych zajmowało kolejno: 75, 70 i 85 kobiet. O ile jednak w latach 2006 i 2010 na jedną kobietę zajmującą pierwsze miejsce na liście przypadało średnio około 12 kandydatek, to w 2014 roku już około 18 kandydatek.

Oprócz danych na temat odsetka „jedynek” zajętych przez kobiety ważnym wyznacznikiem stosunku partii do zasady równości płci jest to, ile kobiet startowało w pierwszych trójkach (czyli na miejscu nr 1, 2 lub 3). Miejsca te uważa się bowiem za tak zwane miejsca biorące, gdyż startowanie z nich daje zdecydowanie największe szanse na zwycięstwo w wyborach. Przykładowo, podczas elekcji w 2014 roku wśród 326 nowo wybranych radnych powiatowych w województwie zachodniopomorskim aż 273 startowało w wyborach ze wspomnianych miejsc. Stanowiło to aż 84% wszystkich wybranych radnych.

Ryc. 7. Podział miejsc nr 1, 2 i 3 na listach wyborczych w wyborach do rad powiatów ziemskich województwa zachodniopomorskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

Procentowe wartości przydziału kobietom trzech pierwszych miejsc na listach wyborczych są wyraźnie wyższe niż te dotyczące jedynie pierwszych miejsc na listach. Zaznaczyć należy również, że w kolejnych elekcjach podziały te były coraz bardziej korzystne dla kobiet. W 2006 roku 24% trzech pierwszych miejsc przyznano kobietom, w 2010 roku już 26%, a cztery lata później aż 36%. Wartości te w dalszym ciągu jednak nie przystają do procentowej wartości określającej liczbę kandydatek startujących w wyborach do rad powiatów. W latach 2006 i 2010 niemal co trzecia kobieta zajmowała jedno z trzech najwyższych miejsc na listach wyborczych – w 2014 roku wartość ta wyniosła już około 3,7.

Podsumowanie

Wprowadzenie wraz z Kodeksem wyborczym z 2011 roku przepisów ustanawiających system kwotowy w wyborach do powiatowych organów uchwałodawczych miało na celu zwiększenie uczestnictwa kobiet w wyborach na szczeblu samorządowym. Ustanowienie kwot na poziomie 35% wprowadziło konieczność wpisania na listy wyborcze wielu kobiet, które dotychczas nie korzystały z przysługującego im biernego prawa wyborczego. Należy podkreślić, że kobiety, które dzięki wprowadzeniu nowych przepisów pojawiły się na listach wyborczych, w dużej mierze zajęły miejsca dotychczas przeznaczone dla mężczyzn. Mimo wzrostu liczby kobiet startujących w wyborach do rad powiatów

w województwie zachodniopomorskim o 638 osób łączna liczba kandydatów pozostała na zbliżonym poziomie.

Wynik ten nie przełożył się jednak na mandaty uzyskane przez kobiety. Pomimo zajęcia około 47% wszystkich miejsc na listach wyborczych uzyskały one jedynie 23% wszystkich mandatów. Warto w tym miejscu przytoczyć opinię Aleksandry Niżyńskiej, która przywołując badania nad uczestnictwem grup niedoreprezentowanych w polityce, zauważa, że aby reprezentacja była skuteczna, grupa powinna mieć przynajmniej 30% członków w organie decyzyjnym. Dopiero taka wielkość może spowodować, że dana grupa uzyska rzeczywistą reprezentację swoich interesów i będzie miała realny wpływ na decyzje podejmowane w ośrodkach sprawujących władzę¹⁴. Patrząc całościowo i mając na uwadze powyższe ustalenia, nie sposób uznać reprezentacji kobiet w organach uchwałodawczych za skuteczną i posiadającą realny wpływ na sprawowanie władzy.

Podczas elekcji z 2006 roku średnio co 20 kandydatka uzyskiwała mandat członka rady powiatu. W 2010 roku wartość ta wyniosła około 14, zaś w 2014 roku wróciła do poziomu sprzed 8 lat – ponownie bowiem mandat uzyskiwała co 20 kobieta znajdująca się na listach wyborczych. Powodem słabego wyniku kandydatek w wyborach do rad powiatów województwa zachodniopomorskiego w 2014 roku było z pewnością zajmowanie przez kobiety niskich miejsc na listach wyborczych. Pierwsze miejsca na listach, zarezerwowane dla lokalnych liderów komitetów i partii politycznych, w 2014 roku zajęło 85 kobiet. Stanowiło to około 23% wszystkich komitetów, czyli niemal o połowę mniej, niż wynikałoby to z łącznej liczby kandydatek.

Sytuację tę zdaje się potwierdzać również analiza „miejsc biorących” w wyborach do rad powiatów w województwie zachodniopomorskim. Podczas elekcji z 2014 roku osoby, które weszły do powiatowych organów uchwałodawczych, w 84% zajmowały miejsca nr 1, 2 i 3 na listach wyborczych. Miejsca te w 36% zajęte zostały przez kobiety. To wyraźna pozytywna zmiana w stosunku do elekcji z lat poprzednich, ale wciąż niewyczerpująca potencjału – choćby ilościowego – kobiet biorących udział w wyborach.

Przyznać jednocześnie należy, że najważniejszym skutkiem rozwiązania wprowadzonego przepisami Kodeksu wyborczego jest wzrost liczby kobiet na listach wyborczych. Istnieje szansa, że ułatwiony dostęp do list wyborczych w dłuższej perspektywie pomoże kobietom zaistnieć na scenie politycznej, a tym samym zwiększy ich szanse na sukces w kolejnych wyborach. Pod tym względem wprowadzenie systemu kwotowego uznać należy za krok w kierunku zwiększenia reprezentacji kobiet między innymi w powiatowych organach samorządowych¹⁵.

¹⁴ Kandydatki w wyborach samorządowych w 2010, oprac. A. Niżyńska, [online] <http://www.isp.org.pl/uploads/filemanager/Program%20Prawa%20i%20Instytucji%20Demokratycznych/kandydatkiwwyborachsamorzdowych1.pdf> [dostęp: 10.05.2018].

¹⁵ P. Wiśniewska, *Mechanizm kwot w świetle uregulowań Kodeksu wyborczego z 2011 r.*, „Białostockie Studia Prawnicze” 2016, z. 20/A, s. 302.

Aby system kwotowy stał się skuteczną metodą realizacji powyższego zadania, należy go zmodyfikować i wesprzeć innymi starannie przygotowanymi rozwiązaniami prawnymi. Analiza wyników wyborów do rad powiatów w województwie zachodniopomorskim, która ze względu na ograniczony zakres czasowy i przestrzenny pokazuje tylko niewielki wycinek funkcjonowania mechanizmu kwotowego, wykazała, że system w niedostatecznym stopniu przyczynił się do wzrostu liczby kobiet reprezentujących wyborców we władzach samorządowych.

Jak zauważa Beata Pająk-Patkowska, wśród przyczyn mniejszej obecności kobiet w różnych gremiach sprawujących władzę polityczną wskazać należy między innymi ich mniejszą aktywność w organizacjach. Niższa obecność oraz niższa aktywność kobiet w partiach politycznych, stowarzyszeniach oraz komitetach wyborczych ma swoje dalsze poważne konsekwencje. W momencie decydowania o tym, kto ma się znaleźć na listach wyborczych, a następnie kto ma pełnić ważne funkcje w poszczególnych organach, kobiet zwyczajnie brakuje¹⁶. Problemem, który został wskazany w raporcie medialnym *Kobiety w wyborach samorządowych*, jest również negatywny wydźwięk wielu publikacji opisujących wybory samorządowe z 2014 roku. Materiały negatywne dotyczyły między innymi tego, że kobiety mają niewielkie szanse na wygraną w wyborach lub że zwykle znajdują się na końcu list. W mediach pojawiały się także opinie, że kobiety pełnią funkcję „paprotek”. Tego rodzaju oceny miały przełożenie na negatywny odbiór kobiet na listach wyborczych¹⁷.

Skuteczność kwot wyborczych zwiększyć mogą takie mechanizmy, jak zasada suwaka i zagwarantowanie kobietom odpowiednio wysokich miejsc na listach wyborczych. Należy również pamiętać, że problemu dominacji mężczyzn w organach przedstawicielskich nie rozwiążą wyłącznie władcze regulacje prawne. Działania prawne powinny być skorelowane z przemianami w sferze mentalnej społeczeństwa, będącymi wynikiem rozwoju i efektywnego działania społeczeństwa obywatelskiego.

¹⁶ B. Pająk-Patkowska, *Kobiety jako uczestniczki sprawowania w Polsce po 1989 r.*, „Środkowoeuropejskie Studia Polityczne” 2016, nr 4, s. 213.

¹⁷ *Kobiety w wyborach samorządowych. Dyskryminacja ze względu na płeć i mowa nienawiści w mediach*, Obserwatorium Kongresu Kobiet, [online] https://www.kongreskobiet.pl/pl-PL/news/show/kobiety_w_wyborach_samorzadowych_-_podsumowanie_raportu_medialnego [dostęp: 10.05.2018].

THE AFFECT OF THE QUOTA SYSTEM IN THE ELECTIONS TO DISTRICT COUNCILS ON THE RESULTS OBTAINED BY WOMEN – AN EXAMPLE OF THE WEST POMERANIAN VOIVODESHIP

ABSTRACT

The article presents an analysis of the results of local government elections at the level of poviats in the West Pomeranian Voivodeship in the years 2006–2014, in terms of the electoral results achieved by women. This article attempts to show the practical aspects of the use of the provisions of the Electoral Code of 2011, the quota system in the local elections in the West Pomeranian Voivodeship.

KEYWORDS

local government elections, district council, quota system, local government

BIBLIOGRAFIA

1. Chmaj M., *Parytet płci w kodeksie wyborczym*, [w:] *Kodeks wyborczy: wstępna ocena*, red. K. Skotnicki, Warszawa 2011.
2. Frątczak A., *Parytety płci na listach wyborczych w Polsce, czyli rewolucja u bram*, [w:] *Współczesna przestrzeń polityczna. Ewolucja czy rewolucja?*, red. M. du Vall, M. Majorek, A. Walecka-Rynduch, Kraków 2011.
3. Fuszara M., *Kobiety, wybory, polityka*, Warszawa 2013.
4. Fuszara M., *Kwoty, listy wyborcze i równość płci w wyborach parlamentarnych w 2011 roku*, Warszawa 2012.
5. Główny Urząd Statystyczny, *Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2016 r.*, Warszawa 2016, [online] <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/ludnosc/powierzchnia-i-ludnosc-w-przekroju-terytorialnym-w-2016-r-7,13.html> [dostęp: 29.09.2017].
6. *Kobiety w wyborach samorządowych. Dyskryminacja ze względu na płeć i mowa nienawiści w mediach*, Obserwatorium Kongresu Kobiet, [online] https://www.kongreskobiet.pl/pl-PL/news/show/kobiety_w_wyborach_samorzadowych_-_podsumowanie_raportu_medialnego [dostęp: 10.05.2018].
7. Łukasik-Turecka A., *Kobiety w jednostkach samorządu terytorialnego w dobie debaty nad parytetami i kwotami*, „Roczniki Nauk Społecznych” 2013, 5 (41), nr 1.
8. Marszałek-Kawa J., *Brakuje nam solidarności, czyli dlaczego kobiety nie głoszą na kobiety*, [w:] *Kobiety w polityce*, red. J. Marszałek-Kawa, Toruń 2010.
9. Niżyńska A., *Kandydatki w wyborach samorządowych w 2010 r.*, Warszawa 2011.
10. Pająk-Patkowska B., *Kobiety jako uczestniczki sprawowania władzy w Polsce po 1989 r.*, „Środkowoeuropejskie Studia Polityczne” 2016, nr 4.
11. Posytek M., *Kobiety pilnie poszukiwane – system kwotowy w praktyce na przykładzie wyborów samorządowych w Częstochowie*, „Polityka i Społeczeństwo” 2015, nr 3 (13).
12. Szewczyk M., *Parytet płci w ujęciu prawnoporównawczym*, „Studia Iuridica Toruniensia” 2011, t. IX.
13. Wiśniewska P., *Mechanizm kwot w świetle uregulowań Kodeksu wyborczego z 2011 r.*, „Białostockie Studia Prawnicze” 2016, z. 20.
14. Wojtasik W., *Funkcje wyborów w III RP*, Katowice 2012.
15. Żukowski A., *Partycypacja wyborcza kobiet: wyzwania i dylematy*, Toruń 2011.

